

'Bayar'ın kızım diye üniversiteden attılar'

BAYRAM KAYA
24/05/2009

27 Mayıs 1960 darbesi, demokrasi yolunda Türkiye'yi ağır bir tahribata uğratarken, geride binlerce acılı aile bıraktı. Atatürk'ün İş Bankası'nı birlikte kurduğu Celal Bayar'ın ailesi de cuntacıların öfkesinden kendisini kurtaramadı. Bayar, Yassıada Mahkemeleri'nde yargılanırken ailesi de dışarıda büyük baskılarla karşılaştı.

Kızı Nilüfer Bayar Gürsoy, o günleri Zaman'a anlatırken gözyaşlarına boğuluyor. Darbeden sonra görev yaptığı Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nden atılışını ise hiç unutamıyor: "Bayar'ın kızı olduğum için görevden alındım. O gün bugündür, üniversitede öğretim üyeliği yapmak içimde hep ukde olarak kaldı." Türkiye'nin ilk sivil cumhurbaşkanı olan Bayar, 592 kişinin yargılandığı davanın sanıkları arasında yer aldı. Bayar, hukuk skandallarıyla tarihe geçen Yassıada Mahkemeleri'nde, Afgan kralının hediye ettiği köpeği fahiş fiyatla hayvanat bahçesine satmaktan idama mahkûm edildi. Bayar ve arkadaşları 11 aylık yargılama boyunca çeşitli işkencelere maruz kalırken, aileleri de dışarıda baskı gördü. Bunun en canlı şahitlerinden biri Celal Bayar'ın kızı Nilüfer Bayar Gürsoy'du. Nilüfer Hanım, darbeden sonra görev yaptığı Ankara Üniversitesi (AÜ) Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nden atılmış. Nilüfer Bayar Gürsoy, Çeşme'de ev hapsinde tutulduğu göz önüne alınmadan 'işe gelmiyor' gerekçesiyle görevine son verildiğini ifade ediyor. Ancak ona göre asıl gerekçe başkaydı: "Bayar'ın kızı olduğum için görevden alındım. O gün bugündür, üniversitede öğretim üyeliği yapmak içimde hep ukde olarak kaldı."

Nilüfer Bayar Gürsoy, babasının darbeciler tarafından götürüldüğü günü unutamadığını ifade ederken, 27 Mayıs'tan sonra dış dünya ile ilişkilerinin tamamen kesildiğini belirtiyor. Yassıada'da tutuklu bulunan babasına duygularını ise sadece 50 kelimelik bir mektupla anlatmaya çalıştığını söylüyor: "Tüm mektuplarımızı açıyorlardı. Babam mahkemede kendini savunmak için mal beyannamesi istiyordu. O bizim serbest olduğumuzu düşünüyordu. Biz de hiçbir zaman ev hapsinde olduğumuzu söylemedik. Ona duygularımı anlatan uzun bir mektup yazamadım, hepsini içime gömdüm."

ANNEM BÜTÜN GECE ODASINDA DUA ETTİ

Yassıada Mahkemesi'nden çıkan idam kararının evi bir matem havasına çevirdiğini söyleyen Gürsoy, o günü ise şöyle anlatıyor: "Doktorlar, anneme ve bana ilaç vermişti. O ilacın tesiriyle adeta donmuş vaziyetteydik. Etrafımdakileri görüyorum, konuşuyorum ama his namına bir şey yoktu. Sanki hem kendim hem de bir başkası etrafta dolaşıyor. Annem bütün gece odasında dua etti. Kimseyi yanına almadı. Babamın kurtulduğu haberi geldikten sonra aşağı indi. Ancak kurtulduğuna da sevinemedik. Başbakan Menderes, Fatin ve Hasan beyler en yakın dostlarımızdı."

Nilüfer Bayar Gürsoy, 27 Mayıs'ı "modern çağın ilk darbesi" olarak tarif ediyor. Bunun sebeplerini ise şöyle sıralıyor: "Çünkü dezenformasyonla başladı; bu 27 Mayıs günü değil, 1959'dan itibaren ortaya çıktı. Toplum darbeye şartlandırıldı, şartlar hazırlandı. Adeta dantel işler gibi adım adım 27 Mayıs geldi."

CHP için içinde olmasaydı 27 Mayıs darbesi olmazdı

Nilüfer Bayar Gürsoy, 27 Mayıs'ta sadece darbeci askerlerin olmadığını düşünüyor. CHP'nin de

darbenin oluşumunda rol aldığını öne sürüyor. CHP'de kuruluşundan itibaren 'devlet bizim' anlayışının hâkim olduğuna dikkat çeken Nilüfer Hanım, bu zihniyetin DP'nin iktidara gelişini içine sindiremediğine dikkat çekiyor. "CHP bu işin içinde olmasaydı 27 Mayıs olmazdı." diyen Gürsoy, o günkü parti yönetiminin yalan yayma komitesi kurduğuna, bu kişilerin DP hakkında dedikodu üreterek askeri hükümete karşı kışkırttığına dikkat çekiyor. DP'nin kurulma aşamasında da tek parti iktidarının, kurucuların peşine sivil polis taktığını kaydeden Nilüfer Hanım, DP'lilerin daha işin başındayken tehdit edildiğini vurguluyor: "Refik Koraltan'ın eşine diyorlar ki 'Ne cesaret bu partiyi kuruyorsunuz?' Bu işin sonu darağacı. En kalın ipi de Koraltan'a saklıyorlar."